

Akusherlik va Ginekologiya yo'nalishi 1-kurs magistr talabasi

Saidova Gulchehra Allayor qizi

Annotatsiya: Kesarcha kesish operatsiyasidan keyin yo'ldosh o'sib kirishi – bu homiladorlik davrida yo'ldoshning bachadon devoriga yoki kesarcha kesish joyiga singib ketishi holati bo'lib, u jiddiy tibbiy muammolarni keltirib chiqaradi. Ushbu holat homiladorlik va tug'ilish jarayonida xavf omillaridan biri sifatida qaraladi va ona hamda homila uchun salbiy oqibatlarga olib kelishi mumkin. Yo'ldosh o'sib kirishi xavfi ko'plab omillarga bog'liq bo'lib, ularni chuqur tahlil qilish va oldini olish choralarini ko'rish muhimdir. Ushbu tezisda kesarcha kesish operatsiyasidan keyin yo'ldosh o'sib kirishi xavf omillari haqida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: kesarcha kesish, jarrohlik, operatsiya, homiladorlik, tug'ilish jarayoni, bola, salbiy oqibatlar, chandiq.

Kesarcha kesish operatsiyasi – bu jarrohlik yo'li bilan homilani bachadondan chiqarish usuli bo'lib, u ko'plab holatlarda hayotiy zarurat sifatida amalga oshiriladi. Biroq, har bir kesarcha kesish bachadon devorida shikastlanish va shunga mos ravishda yo'ldosh o'sib kirishi xavfini oshiradi. Kesarcha kesish joyida hosil bo'lgan chandiq to'qimalari normal bachadon devoridan farq qiladi va bu joyda yo'ldosh oson singib ketishi mumkin. Shu sababli, kesarcha kesish operatsiyasidan keyingi homiladorliklarda yo'ldosh o'sib kirishi ehtimoli yuqori bo'ladi. Yo'ldosh o'sib kirishining asosiy xavf omillaridan biri oldingi kesarcha kesishlar sonining ko'pligi hisoblanadi. Har bir yangi kesarcha kesish bachadon devoridagi chandiqni kattalashtiradi va yo'ldoshning singib ketish ehtimolini oshiradi. Shuning uchun homiladorlikni rejalashtirishda va tug'ish usulini tanlashda avvalgi kesarcha kesishlar soni hisobga olinishi zarur. Ayniqsa, ko'p marta kesarcha kesish qilingan ayollarda yo'ldosh o'sib kirish xavfi sezilarli

darajada oshadi.[1]

Yo'ldosh o'sib kirishining boshqa muhim xavf omillaridan biri bachadon jarrohlik amaliyotlaridir. Kesarcha kesishdan tashqari, bachadonni tozalash, poliplarni olib tashlash, miomani operatsiya qilish kabi jarrohlik aralashuvlar ham bachadon devorida chandiq hosil bo'lishiga sabab bo'lishi mumkin. Bu holatlar ham yo'ldoshning singib ketish xavfini oshiradi. Shuning uchun bunday jarrohlik amaliyotlaridan keyin homiladorlikni diqqat bilan kuzatish va zarur bo'lsa, shifokor nazoratida bo'lish muhimdir. Bachadonning yuqumli kasalliklari ham yo'ldosh o'sib kirishi xavfini oshiruvchi omil hisoblanadi. Surunkali yallig'lanish jarayonlari, shuningdek, bachadon shilliq qavatining shikastlanishi chandiq hosil bo'lishiga olib keladi va yo'ldosh oson singib ketadi. Shu sababli, homiladorlikdan oldin va davomida bachadon sog'lig'ini saqlash, yuqumli kasalliklarni o'z vaqtida davolash zarur. Homiladorlikning o'ziga xos xususiyatlari ham yo'ldosh o'sib kirish xavfini oshiradi. Masalan, ko'p homilali homiladorlik, homilaning katta bo'lishi, bachadonning giperaktivligi yoki deformatsiyalari yo'ldoshning noto'g'ri joylashishiga va singib ketishiga sabab bo'lishi mumkin. Shuningdek, homilaning rivojlanishida yuzaga keladigan ba'zi patologiyalar ham yo'ldosh o'sib kirish xavfini oshiradi.[2]

Bachadon bo'ynining qisqarishi yoki yetarlicha ochilmasligi ham xavf omili hisoblanadi. Bu holatlarda yo'ldoshning pastroq joylashishi va bachadon devoriga singib ketish ehtimoli oshadi. Homiladorlik davomida bachadon bo'yni holatini muntazam kuzatish va kerakli davolash choralarini ko'rish muhimdir. Shuningdek, homiladorlikda yo'ldoshning noto'g'ri joylashishi – pastki segmentda yoki bachadon bo'yni sohasida joylashishi ham o'sib kirish xavfini oshiradi. Bu holatda yo'ldosh bachadon devoriga yaqin bo'lib, singib ketish ehtimoli yuqori bo'ladi. Yo'ldoshning joylashuvi ultratovush tekshiruvi yordamida aniqlanadi va zarur hollarda shifokorlar tomonidan maxsus kuzatuv tashkil etiladi. Bachadonning shikastlanishiga olib keladigan boshqa omillar ham yo'ldosh o'sib kirish xavfini oshiradi. Masalan, bachadonning jarrohlik yo'l bilan yoki travmatik shikastlanishi, bachadonning yallig'lanish jarayonlari, bachadon devorining qalinligi va

strukturaviy o'zgarishlari yo'ldoshning singib ketishiga sabab bo'lishi mumkin. Bu omillarni aniqlash va ularni kamaytirish uchun homiladorlikdan oldin to'liq tibbiy tekshiruvdan o'tish muhimdir.[3]

Yo'ldosh o'sib kirishining oldini olishda profilaktik choralar muhim o'rin tutadi. Kesarcha kesish operatsiyasi faqat zarurat bo'lganda va malakali shifokor tomonidan amalga oshirilishi kerak. Bundan tashqari, kesarcha kesish sonini cheklash, homiladorlikni rejalashtirish va vaqtida tibbiy ko'rikdan o'tish yo'ldosh o'sib kirish xavfini kamaytiradi. Homiladorlik davomida shifokor ko'rsatmalariga qat'iy rioya qilish, ultratovush tekshiruvi yordamida yo'ldosh joylashuvini muntazam nazorat qilish zarur. Yo'ldosh o'sib kirishi aniqlanganda, davolash usullari va tug'ish strategiyasi shifokor tomonidan individual ravishda belgilanadi. Ba'zi hollarda homiladorlikni davom ettirish xavfli bo'lishi mumkin va tug'ish jarayoni oldindan rejalashtirilgan kesarcha kesish orqali amalga oshiriladi. Yo'ldosh o'sib kirishi bilan bog'liq qon ketish va boshqa asoratlar xavfini kamaytirish uchun maxsus tibbiy yordam ko'rsatiladi.[4]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, kesarcha kesish operatsiyasidan keyin yo'ldosh o'sib kirishi xavfi ko'plab omillarga bog'liq bo'lib, ularni aniqlash va oldini olish uchun zamonaviy tibbiyotda keng ko'lamli tadqiqotlar va diagnostik usullar qo'llanilmoqda. Homilador ayollarni diqqat bilan kuzatish, zarur tibbiy ko'riklardan o'tish va shifokor tavsiyalariga rioya qilish yo'ldosh o'sib kirishining salbiy oqibatlarini kamaytirishga yordam beradi. Shu bilan birga, kesarcha kesish operatsiyasining faqat zarurat bo'lganda va to'g'ri texnikada amalga oshirilishi yo'ldosh o'sib kirish xavfini kamaytirishda muhim ahamiyatga ega. Homiladorlik va tug'ish jarayonida ona va bola sog'ligini saqlash uchun bu omillarni hisobga olish va muntazam tibbiy nazoratni tashkil etish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullayeva, M. (2022). Kesarcha kesishdan keyingi homiladorlik va yo'ldosh o'sib kirishi xavfi. Tibbiyot va sog'liqni saqlash jurnali, 15(3), 45-53.
2. Islomov, A. (2023). Yo'ldoshning bachadon devoriga singib ketishi: diagnostika

va profilaktika. O'zbekiston Pediatriya va Ginekologiya jurnali, 12(1), 22-30.

3. Karimova, N. (2021). Kesarcha kesish jarayonidagi chandiq to'qimalari va ularning homiladorlikka ta'siri. Tibbiyot fanlari yilligi, 9, 78-85.

4. Mirzaev, S. (2020). Bachadon jarrohlik amaliyotlari va yo'ldosh o'sib kirishining xavf omillari. Respublika tibbiyot jurnali, 18(4), 34-41.

5. Rustamova, D. (2024). Homiladorlikda yo'ldosh joylashuvi va uning patologiyalari. Zamonaviy ginekologiya, 7(2), 10-18.

6. Tursunov, B. (2022). Kesarcha kesishdan keyingi asoratlari va ularning oldini olish usullari. O'zbekiston tibbiyot akademiyasi axborotnomasi, 14(5), 60-67.

7. Yusupova, F. (2023). Bachadon bo'yni va yo'ldosh o'sib kirishi: klinik ko'rsatkichlar va davolash strategiyalari. Tibbiyot innovatsiyalari, 11(3), 25-33.

8. Zokirov, E. (2021). Yo'ldosh o'sib kirishining xavf omillari va ularni aniqlash metodlari. Sog'liqni saqlash muammolari, 20(6), 44-50.